

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1048170/1

בבית הדין הרבני הגדול

לפני כבוד הדיינים:

הרב הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב ציון לוז-אילוז

המערער: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד יניב מויאל)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד סיגל מוסקוביץ)

הנדון: דחיית ערעור על הסכם לאי פירוק שיתוף בדירה

פסק דין

רקע

לפנינו ערעור על החלטת בית הדין האזורי מתאריך י"ד תמוז תשע"ה (15/01/2017) שלפיה התוספת להסכם הגירושיין שקיבל תוקף פסק דין בתאריך כ"ה מרחשוון תשע"ד (29/10/13), בעינה עומדת.

לטענת המערער, נפלו פגמים בכריתת ההסכם המדובר ("התוספת") בהם טעות, הטעיה, עושה (ניצול מצוקה) וכפייה שמחמתם יש לבטלו. כמו כן, בקשת המערער לקיום דיון הוכחות בטרם תינתן ההכרעה בבקשת הביטול של ההסכם נדחתה על ידי בית הדין האזורי שלא בצדק.

דיון והכרעה

לאחר שמיעת הצדדים ולאחר העיון בסיכומי הצדדים, בית הדין דוחה את הערעור על הסף וקובע שהחלטת בית הדין האזורי המקיימת את האמור בתוספת להסכם בעינה עומדת. כך גם הבקשה לקיים דיון הוכחות דחוייה ועומדת כפי שיבואר.

דיון הוכחות ייקבע רק אם יש סיכוי שההוכחה תשפיע על פסק הדין

א) כבר בראשית דברינו נאמר, שאין מנוס מלקבוע שכל הערעור שבפנינו יסודו בטעות, ובניסיון להטעיה, ובמגמה לעשוק את מזונותיהם ומדורם של ילדיו הקטינים, ומתוך רצון לכפות על המשיבה הסדר חלופי שיטיב עם המערער, רק בשל מצוקתו הכלכלית של המערער. וכל כך למה?

יש מילין, דיון הוכחות ייקבע רק לאחר שבית הדין מתרשם ומשתכנע, שלהוכחות שמבקש מי מהצדדים להביא לכשיתקבלו, תהיה השפעה על הכרעת הדין שבפניו. כאשר בית הדין הגיע למסקנה שלהוכחות המבוקשות אין השפעה על הכרעת הדין אין סיבה לקיים דיון הוכחות. תקנות הדיון המדברות על קיום דיון הוכחות, לא באו לייצר הליך שיפוטי טכני שאין

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מאחוריו ולא כלום, ושכל מקרה יש לקיים אותו. להליך המדובר יש תכלית הגיונית, שהיא לשלול הכרעה שיפוטית על סמך טענות בלבד או התרשמות שרירותית של הערכאה השיפוטית. כאשר מדובר על הליך סרק, לערכאה השיפוטית יש סמכות לדלג עליו. ולכן בנוגע למקרה שבפנינו, שגם אם יאומתו טענות המבקש לא יהיה בהם כדי לשנות את הדין, רשאי ואולי אף חייב בית הדין לדחות את הבקשה להוכחות. זמנו של בית הדין יקר מכדי לנהל הליכי סרק. בהקשר לבקשה זו המונחת בפנינו, אין מנוס מלהסיק שהעלאתה נועדה רק כדי להצדיק את הגשת הערעור על סמך הנימוק של "פגם בניהול הדיון" תקנות הדיון קלה (ג).

כל הטענות שנטענו בפני בית הדין האזורי כדי לבטל את התוספת להסכם, וחזרו ונטענו בפנינו, אין בהם כדי לבטל את תוקפה ההלכתי והמשפטי של התוספת להסכם, גם אם יוכחו טענות אמת. מכאן שצדק בית הדין האזורי שלא ניהל דיון הוכחות על טענות אלו.

לדעתנו, הדברים ברורים גם למערער, ומכאן הצו להוצאות שבסוף פסק דין זה, ונבהיר זאת להלן.

(ב) הנחת היסוד לכל הערעור היא, שההסכם המקורי שנחתם בפני הצדדים וקיבל תוקף פסק דין בתאריך 29/10/13 אינו בר ערעור, ולא עליו נסוב הערעור שבפנינו. לפיכך, ביחס להסכם זה לא נטענה ואף לא יכלו להישמע טענות על פגם בכריתת ההסכם על בסיס טעות, הטעיה, עושק וכפייה. מאחר וכך, בית הדין צריך לבחון, בנוגע לעילות לפגמים בחוזה החדש, אך ורק את התוספת המדוברת.

לאור הנחה זו, נבחן את טענות המערער.

הטענה שהאישה רכשה מדור אין בה כדי לפטור את האב מחיוב מדור הקטינים

בכל הנוגע לחיוב המערער בדמי המדור לקטינים בסך תשעים וששה אלף ₪ בהפחתה של עשרת אלפים ₪ עבור התשלום מראש (ההיוון). מדובר בתרגום חשבוני בלבד של חיוב המדור שבהסכם המקורי, חיוב שעמד על סך אלפיים ₪ לחודש, הא ותו לא.

הטענה שהמערער פטור מדמי המדור מאחר והם מתגוררים בדירת המשיבה לאחר שרכשה את חלקו, ומשכך מאחר ויש לקטינים הסדר מגורים הוא פטור מהמדור, הינה טענה שראוי שלא תישמע כלל. האישה רכשה את חלקו של המערער בטבין ותקילין תוך כדי לקיחת משכנתה גבוהה במיוחד. וכי מפני שהאישה רכשה או שכרה מדור לקטינים מכספה שלה יהיה פטור האב מתשלום עבור המדור? הלא רכישה זו הייתה על בסיס תשלום המדור של המערער. לא בהטעיית המערער מדובר כאן אלא בניסיון להתל בבית הדין.

אין בכוח החוק לבטל פסק דין השולל פירוק שיתוף אף לתקופה של ארבע שנים

(ג) באשר לטענה שהמערער הוטעה בכך, שאילו ידע שניתן לפרק את השיתוף על פי סעיף 37 (ב) (על אף ההתניה בהסכם המקורי השוללת ממנו את פירוק השיתוף למשך ארבע שנים), היה תובע את פירוק השיתוף מבלי לערוך את התוספת להסכם. גם טענה זו היה ראוי שלא תישמע בפני בית דין זה, וזאת מכמה טעמים, שיש להניח שגם הם ידועים לב"כ המערער.

הטעם הראשון הוא, סעיף 37 (ב) לחוק המקרקעין (וזה לשון הסעיף: "הייתה בהסכם שיתוף התניה השוללת או מגבילה את הזכות לדרוש פירוק השיתוף לתקופה העולה על שלוש שנים, רשאי בית המשפט, כעבור שלוש

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שנים, לצוות על פירוק שיתוף, על אף ההתניה, אם נראה לו הדבר צודק בנסיבות העניין". לדעתנו אינו חל כלל על הסכם גירושין שקיבל תוקף פסק דין בערכאה שיפוטית. סעיף זה מדבר על הסכם גרידא שבין שותפים. לעומת זאת הסכם שנבחן על ידי ערכאה שיפוטית וניתן לו תוקף פסק דין הרי שמדובר בהחלטה שיפוטית. ההחלטה השיפוטית היא זו שמונעת את פירוק השיתוף, ולא רק הסכמת הצדדים. הדרך היחידה לבטל החלטה שיפוטית היא רק על ידי הגשת ערעור לערכאה המתאימה בזמן הקצוב בחוק, מה שלא נעשה על ידי המערער (יעויין בהקשר זה פסיקה ומסקנה דומה לאמור כאן בכמה מהטעמים שלהלן, בתמ"ש 96 / 53941 צ'פניק נ' צ'פניק).

הטעם השני הוא שההגבלה לפירוק השיתוף למשך ארבע השנים הייתה בתמורה לויתור על תשלום עבור מדור הקטינים למשך התקופה המדוברת, והרי היא כמו כל עסקה אחרת, שיש בה מתן ותמורה, ויוצאת מגדר הסכם שיתוף. למה הדבר דומה, למי שהשכיר את חלקו בשיתוף לצד שלישי למשך תקופה ארוכה.

הטעם השלישי הוא, שהסעיף המדובר אינו רלוונטי בנוגע לדירת בני זוג המשרתת את הקטינים המשותפים. נכונים דברי ב"כ המשיבה שהסעיף הרלוונטי במקרה זה הוא סעיף 40א (א) לחוק המקרקעין, שלפיו "פירוק שיתוף של דירת מגורים של בני זוג על ידי מכירה, לא תבוצע כל עוד לא נוכח בית המשפט כי לילדי בני הזוג הקטינים ולבן הזוג המחזיק בהם יחדיו נמצא הסדר מגורים אחר המתאים לצרכיהם". לפי זה במקרה שבפנינו לא רק שבית המשפט לא היה נעתר לבקשה לבטל את ההתניה השוללת את הפירוק שיתוף אלא גם אם לא הייתה התניה שכזו ייתכן שבית המשפט בהכרעתו השיפוטית היה שולל את פירוק השיתוף (עייין מאמרו של השופט בדימוס, דן ארבל "פירוק שיתוף במקרקעין בין בני זוג", הדין בהחלט סעיף 37 (ב) לחוק המקרקעין בדירת מגורים משותפת של בני זוג).

הטעם הרביעי הוא שהסעיף המדובר מאפשר את ביטול ההתניה לאחר שלוש שנים אבל אינו קובע את בטלות ההתניה מאליה. טענת המערער שהיה יכול להישען על סעיף זה אילו ידע על קיומו, ולהימנע מעריכת הסכם חלופי אין לה על מה להישען, שהרי גם אם היה פונה לאפיק זה לא היה מובטח לו שבקשתו לפירוק שיתוף הייתה נענית. לכן, לא טעות יש כאן אלא ספקולציה אפשרית בלבד.

ד) באשר לטענה שהיה כאן ניצול המצוקה הכלכלית של המערער כאשר במקום למכור את הדירה בשוק החופשי לצד ג', ולמקסם את התמורה, הוא קיבל תמורה נמוכה יותר, כאשר מכר את חלקו למשיבה. טענה זו אין לה מקום כלל. לכל היותר טעות בכדאיות העסקה יש כאן, שאינה מזכה בזכות ביטול, לא על פי החוק האזרחי (סעיף 14 ד' לפרק ב' לחוק החוזים כללי) תשל"ג, ולא על פי ההלכה שטעות בכדאיות העסקה בעסקת מקרקעין אינה מזכה בזכות ביטול, שהרי "אין אונאה לקרקעות".

אבל גם אם לא נלך לדרך זו כלך לדרך אחרת.

הלכת אונס מבטל קניין לא נאמרה כאשר האדם מבצע את הקניין מרצונו

כשאדם שבשל מצוקתו הכלכלית מוכר את נכסיו בפחות משווים אין פה לא עושק ולא כפייה. בלשון התלמוד דבר זה נקרא "אונסא דנפשיה" ולפנינו לשון הגמרא בבא בתרא (דף מז ע"ב) "כל דמזבין איניש אי לאו דאניס לא הוה מזבין ואפילו הכי זביניה זביני", שכל מה שמוכר האדם אלמלי שהוכרח למכור לא היה מוכר. כפייה המזכה בזכות ביטול היא

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כאשר אדם נאנס למכור על ידי אחרים, ולא כאשר האדם עצמו מכריח את עצמו למכור עקב אילוצים, והדברים פשוטים. בנוסף לכל זה, לא הוברר כלל שהמוכר היה מקבל תמורה גבוהה יותר.

מסקנה ופסק דין

סוף דבר, העולה מכל האמור הוא: שלדיון הוכחות לא הייתה יכולה להיות השפעה על הכרעת הדין, מאחר וכל הטענות של המערער לביטולה של התוספת להסכם אין בהם כדי לפקפק בתוקפו. הוכחות נועדו לצורך אימות הטענות, וכשהטענות בטלות ומבוטלות גם אם הן אמת אין משמעות וצורך לדיון הוכחות.

אשר על כן, בית הדין דוחה את הערעור על הסף, ומחייב את המערער בתשלום הוצאות לצד שכנגד בסך שבעת אלפים ₪. תשלום זה יבוצע על ידי חילוט דמי ההפקדה, והעברתם למשיבה.

ניתן לפרסם בהשמטת פרטים מזהים של בעלי הדין.

ניתן ביום ז' בטבת התשע"ז (05/01/2017).

הרב ציון לוז-אילוז

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא